

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 6. prosince 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

EVROPA MUSÍ ZMĚNIT SVÉ STRAVOVACÍ NÁVYKY, UPOZORŇUJÍ ODBORNÍCI

Současný potravinový systém negativně ovlivňuje životní prostředí a nekvalitní stravování navíc vede k onemocněním, která postihují přibližně 60 % dospělých v Evropě. Proto se Evropa snaží přejít na udržitelnou spotřebu potravin. Vědci vydali stanovisko určené Evropské komisi, ve kterém mimo jiné doporučují, aby se politici zaměřili na to, jak udělat z udržitelných a zdravých potravin cenově dostupnou volbu pro všechny.

Co můžeme udělat, aby si lidé pořizovali a jedli zdravé a udržitelné potraviny? Takovou otázku si pokládali odborníci, aby mohli vedení Evropské unie připravit vědecké podklady, které mají podpořit strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“ (*From Farm to Fork*).

Lidé v Evropě totiž mají různé možnosti, aby si obstarali jídlo: obchody, restaurace, domovy, školy, zaměstnání... Nicméně jen informování o možnostech nestačí, shrnuje stanovisko Skupiny hlavních vědeckých poradců Evropské komise (GCSA).

„Tvůrci politik EU by měli zvážit, jak z udržitelných a zdravých potravin udělat pro lidi snadnou a cenově dostupnou volbu,“ parafrázuje stanovisko Eva Zažímalová, předsedkyně Akademie věd ČR, která je členkou GCSA. „Bude to vyžadovat kombinaci pobídek, informací a závazných politik, které obsáhnou všechny aspekty produkce a distribuce potravin.“

Samozásobitelství jako pomocník

Potravinový systém určuje, jak vypadá spotřeba, politici by proto neměli přehlížet neformální a alternativní potravinové řetězce, jako je třeba drobné pěstování vlastních plodin, dodává další skupina expertů. Jen v Česku přes 50 % lidí získává potraviny ze zahrady a přes 60 % lidí dostává doma vyprodukované potraviny v podobě daru.

„Z výzkumů víme, že většina české společnosti je zapojena do domácí produkce potravin i sítí, v nichž se tyto potraviny sdílejí. V Polsku a Chorvatsku jsou tato čísla velmi podobná,“ potvrzuje Petr Jehlička z Etnologického ústavu AV ČR, který alternativní potravinové systémy dlouhodobě zkoumá.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

„Navíc v Česku v domácnostech samozásobitelů tato produkce pokrývá zhruba 40 % spotřeby ovoce a zeleniny mírného pásma. Čtyřicet procent českých zahrádkářů produkuje necertifikované biopotraviny, protože nepoužívají průmyslově vyráběná hnojiva a pesticidy,“ říká Petr Jehlička.

Zahrádkářství je v mnoha evropských zemích velmi populárním způsobem trávení volného času a významným zdrojem zdravých a kvalitních potravin. Navíc je velká část z nich získávána udržitelným způsobem.

” *Možnost kombinovat získávání potravin z více zdrojů – nákupem, vlastní produkcí a darem – vytváří potravinový systém, který je mnohem resilientnější – odolnější.* ”

„Pro mnoho lidí jsou tyto potraviny indikátorem kvality, který používají pro hodnocení potravin z jiných zdrojů. Možnost kombinovat získávání potravin z více zdrojů – nákupem, vlastní produkcí a darem – vytváří potravinový systém, který je mnohem resilientnější – odolnější, než když si většina lidí obstarává potraviny pouze nákupem,“ vyzdvihuje Petr Jehlička přínos alternativních potravinových systémů. „Navíc tato pestrost umožňuje kreativitu a experimentování a rozvíjí znalosti, dovednosti a posiluje společenskou soudržnost.“

Zkušenosti střední a východní Evropy v hledáčku

Právě o roli neformálních a alternativních potravinových systémů budou odborníci mluvit na [online webináři](#) ve středu 6. prosince 2023 od 13:00.

” *Lidé se snaží těmito netržními potravinovými systémy kompenzovat negativní vnější efekty.* ”

„Samozásobitelství, zahrádkářství je stále poměrně rozšířené ve východních a jižních evropských zemích jako dědictví dřívějších dob, ale narůstá i všude jinde jako odpověď na různé krize – ekonomické, klimatické, energetické a podobně. Lidé se snaží těmito netržními potravinovými systémy kompenzovat negativní vnější efekty,“ popisuje Petr Jehlička.

Webinář *Směrem k udržitelné spotřebě potravin v Evropě: role neformálních potravinových řetězců* chce upozornit i na to, jak neformální a alternativní potravinové systémy a sítě mohou pomoci Evropě dosáhnout zdravější a udržitelnější spotřeby jídla. Odborníci budou také diskutovat o tom, jakou roli v udržitelné spotřebě potravin hrají a mohou hrát politici.

Další doporučení vědců pro politiky

Aby byly zdravé a udržitelné potraviny lákavou a cenově dostupnou alternativou, navrhují vědci například stanovit ceny potravin a nápojů podle jejich dopadu na životní prostředí a zdraví; zlepšit nabídku, viditelnost a dostupnost těchto potravin; omezit dovoz komodit do EU z míst, kde potravinářská výroba způsobuje značné škody na životním prostředí. Skupina hlavních vědeckých poradců také doporučuje, aby vedení EU dbalo na soudržnost nových a stávajících intervencí, které ovlivňují potravinový systém. Vychází přitom ze zpráv konsorcia SAPEA.

Více informací: [doc. Petr Jehlička](#)
Etnologický ústav AV ČR
jehlicka@eu.cas.cz

Podrobněji ve vědeckých stanoviscích SAM (*Scientific Advice Mechanism*):

- Evidence Review Report [Towards sustainable food consumption](#)
- Scientific Opinion [Towards sustainable food consumption](#)